

Motion till riksdagen 2017/18:669

av **Suzanne Svensson m.fl. (S)**

Säkra välfärden – undersköterskor och barnskötare

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studiemedelssystemet vid vuxenstudier bör ses över i syfte att minska de individuella ekonomiska kostnaderna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över undersköterskeutbildningen på både gymnasiet och vuxenutbildningen så att den garanteras nationell likvärdighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över barn- och fritidsprogrammet, inriktning pedagogisk omsorg, på både gymnasiet och vuxenutbildningen så att den garanteras nationell likvärdighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

En av välfärdens största utmaningar är att locka fler till att yrkesutbilda sig för arbeten inom välfärdssektorn. Bristen på yrkesutbildade unga vuxna växer, samtidigt som intresset för gymnasieskolans yrkesprogram minskar. För att täcka upp arbetsmarknadens behov av bland annat undersköterskor och barnskötare krävs en utbyggd och kvalitetssäkrad vuxenutbildning med långsiktig finansiering.

I takt med att äldre inom äldreomsorgen får ökade medicinska behov måste personalens utbildningsnivå anpassas utifrån ett patientsäkerhetsperspektiv. År 2030 räknar Sveriges Kommuner och Landsting med att det kommer att saknas 250 000 undersköterskor, om dagens utbildningsnivåer håller i sig.

Även förskola och skola står inför stora behov av att rekrytera personal med rätt kompetens. Rekryteringsbehovet inom förskolan väntas bli särskilt stort. Förskolan och fritidshemmen kommer fram till 2021 att behöva rekrytera minst 35 000 nya barnskötare samtidigt som den gymnasiala utbildningen endast examinerar ungefär 1 500 barnskötare och elevassistenter årligen.

Elev- och lärarassistenter spelar en avgörande roll för alla elevers skolmiljö. Elevassistenter har både ett socialt och ett pedagogiskt uppdrag. De ska ge eleven stöd vid sociala kontakter genom att skapa trygghet, delaktighet och inkludering i skolmiljön. Lärarassistenterna är en annan yrkesroll som har till uppgift att avlasta läraren i det pedagogiska arbetet med klassen och samarbeta kring raster, kontakter med föräldrar och dokumentation.

Att se helheten kring barnen under hela deras uppväxt kräver att fler yrkesutbildas genom barn- och fritidsprogrammet i både den gymnasiala skolan och inom vuxenutbildningen. Det behöver utbildas både elev- och lärarassistenter samt barnskötare.

SKL har uppmärksammat att det har blivit svårare att rekrytera gymnasialt yrkesutbildade från både barn- och fritidsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet, som är de två största yrkesinriktningarna inom välfärden. Rekryteringsproblemen sammanfaller med färre elever vid yrkesprogrammen på gymnasiet, stora pensionsavgångar och en ökad efterfrågan på välfärdstjänster bland både gamla och unga.

Situationen leder till brist på rätt kompetens inom flera branscher. Det tar längre tid för arbetsgivarna att tillsätta tjänster, och det blir svårare att upprätthålla en bra arbetsmiljö och en hög kvalitet i verksamheten. Risken blir allt större att kompetent arbetskraft lämnar yrken, att arbetsgivare måste sänka kraven på relevant utbildning och att det uppstår kvalitetsförsämringar.

Den kommunala vuxenutbildningen har en mycket betydelsefull roll för kompetensförsörjningen. Det handlar både om breda gymnasiala grundutbildningar och fördjupade kunskaper med möjlighet till utveckling inom ett yrke eller omställning till ett nytt yrke. Vuxenutbildningen måste anpassas till arbetsmarknadens behov.

Grupper som arbetar inom vård och omsorg och förskola/skola men som saknar yrkesutbildning är stor. För många är dessutom vägen till en yrkesutbildning via komvux stängd då de som redan har en annan gymnasieexamen prioriteras bort i antagningen till vuxenutbildningen. Regeringens kompetenslyft riktar sig till visstidsanställda inom vård och omsorg som saknar yrkesutbildning och syftar till att erbjuda utbildning i kombination med arbete. Reformen är ett viktigt första steg men måste vidareutvecklas. Volymerna måste öka och studiefinansieringen ses över.

Dagens begränsade studiemedelnivåer vid vuxenstudier leder till höga individuella kostnader för investeringar i utbildning, vilket medför ett ökat ekonomiskt risktagande. För många blir resultatet en sämre omställningsförmåga inför de ständigt återkommande förändringarna i arbetslivet och kraven på ett livslångt lärande.

För att säkerställa kompetensförsörjningen av personal inom välfärden bör staten ta större ansvar.

Suzanne Svensson (S)

Agneta Gille (S)

Jennie Nilsson (S)

Krister Örnfjäder (S)

Ann-Christin Ahlberg (S)

Johan Andersson (S)

Lennart Axelsson (S)

Marianne Pettersson (S)

Paula Holmqvist (S)

Veronica Lindholm (S)